

A tanuló azonosító
matricája

FIGYELMESEN
RÁRAGASZTANI

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

Iskolai esszé

MAG IK-1 D-S009

MAD.09.MA.R.K1.20

Magyar nyelv és irodalom

Üres oldal

MAG IK-1 D-S009

99

UTASÍTÁSOK

Figyelmesen kövesse az utasításokat.

Az ügyeletes tanár engedélye nélkül ne lapozzon és ne fogjon hozzá a feladatok megoldásához.

Az azonosító matricát ragassza a borítékban található összes vizsgaanyagra.

A vizsga 180 percig tart, megszakítás nélkül.

Két feladattípus közül választhat. Figyelmesen olvassa el mindkét feladatot és a mellékelt szöveget, majd válassza ki az ön számára legmegfelelőbb feladatot.

Az esszét feltétlenül írott betűkkel írja. A nagy, nyomtatott betűkkel írt, rendetlen vagy olvashatatlan dolgozatért nulla (0) pont jár.

Kizárólag fekete vagy kék tollal írhat.

Készíthet vázlatot is, legalább címszavakban, hogy a tisztázati lapon a szöveg minél rendezettebb legyen.

Sok sikert kívánunk!

A vizsgakönyvecskének 20 oldala van, ebből 4 oldal üres.

MAG IK-1 D-S009

99

Magyar nyelv és irodalom

Iskolai esszé

I. értekező esszé (irodalmi esszé)

Szophoklész: *Antigoné*

Figyelmesen olvassa el Szophoklész *Antigoné* című művének részleteit, illetve a műről írandó esszére vonatkozó szempontokat!

Sem a támpontok sorrendje, sem maguk a támpontok ne befolyásolják esszéje kidolgozásában.

Esszéjének szerkezete kerek, egész legyen (bevezetés, főrész és befejezés).

Először a mellékelt piszkozati lapra írjon, majd pedig olvasható kézírással a tisztázati lapra másolja le!

A piszkozati lapon levő szövegbe még belejavíthat, de a tisztázati lapra átírt szövegbe már nem.

Ügyeljen arra, hogy az esszé megfeleljen a helyesírási és nyelvtani követelményeknek!

Az esszének **400 – 600** szót kell tartalmaznia.

ANTIGONÉ Hát nem megvonta két testvér közül Kreón

A másiktól, mi egyiknek kijárt, a sírt?

Eteoklészt, mint mondják, jog s törvény szerint

A föld göröngyével takarta el, hogy őt

Az alvilágiak közt várja tisztelet.

De Polüneikészt, mert elhullt vesztett ügyért,

Ilyen parancs fut szét a város népe közt,

Hogy eltemetni, sem siratni nem szabad,

Hagyják, heverjen ott megkönnyezetlenül,

A dögmadár kíváncsú zsákmányaként.

A jó Kreón ilyen parancsot osztogat

Neked s nekem – nekem! ki kell ezt mondanom! –,

S mindjárt jön is, hogy kik még nem tudják talán,

Azok saját szájából hallják meg s vegyék

A tiltó szót szívükre, mert ki megszegi,

Nyilvánosan fogják azt megkövezni majd.

Ez így van, és most megmutathatod, ki vagy,

Derék ősokhöz méltó, vagy hitvány utód.

ISZMÉNÉ Szerencsétlen leány, ha így van ez, magam

– Kötök vagy oldok – rajta mit változtatok?

ANTIGONÉ Gondold meg ezt: velem tartasz, segítesz-e?

MAG IK-1 D-S009

Magyar nyelv és irodalom

Iskolai esszé

ISZMÉNÉ Terved hová vezet, milyen veszélybe mégy?

ANTIGONÉ A drága testet két kezeddél bírod-e?

ISZMÉNÉ Te mernéd eltemetni őt, akit tilos?

ANTIGONÉ Testvéremet s testvéredet, ha nem követsz,
De senki áruláson engemet nem ér.

(...)

KAR Sok van, mi csodálatos,
De az embernél nincs semmi csodálatosabb,
Ő az, ki a szürke
Tengeren átkel,
A téli viharban
Örvénylő habokon,
S Gaiát, a magasztos istennőt,
Zaklatja a meg-megújulót
Évről évre az imbolygó ekevassal,
Fölszántva lovával a földet.

Szárnyas madarak könnyűszivű
Népére, az erdő vadjaira
Készítik a hurkot,
A sós vizü tengerben lakozó
Halakat hálóval fogja meg
A férfi, ki ésszel él.
Szolgáivá tette okos leleménnyel
A hegyek meg a rétek állatait,
A lobogóhajú paripának és a bikának
Nyakába vetette igáját.

(...)

KREÓN (*Antigonéhez*) S te állsz csak itt fejed lehajtva, szólj te már,
Elvállalod, hogy megtetted, vagy cáfolod?

ANTIGONÉ Elvállalom s tagadni nem fogom soha.

KREÓN (*az őrhöz*) Hordd el magad, mehatsz, amerre épp akarsz,
Te már a súlyos vád alól felmentve vagy.

Az őr távozik. – Antigonéhez

De szólj te, csak beszédedet rövidre fogd:
Tudtad, hogy ezt megtenni megtiltottam én?

ANTIGONÉ Tudtam, hiszen hirdették úton-útfelen.

KREÓN S mégis törvényemet meg merted szegni te?

MAG IK-1 D-S009

Magyar nyelv és irodalom

Iskolai esszé

ANTIGONÉ Hiszen nem Zeusz volt az, ki így rendelkezett,
S az alvilági istenek között lakó
Diké sem szab nekünk ilyen törvényeket.
Parancsaidban nem hiszem, hogy oly erő
Lehet, mely engem istenek nem változó
Íratlan törvényét áthágni kényszerít.

(...)

KAR Bölcs belátás többet ér
Minden más adománynál.
Az isteneket tisztelni kell,
Göggel teli ajkon a nagy szavak
Nagy romlásra vezetnek –
S józanná nem tesz, csak a vénség.

MAG IK-1 D-S009

00

Magyar nyelv és irodalom

Iskolai esszé

Az alábbi kérdések az értekező esszé támpontjaiként is szolgálhatnak:

1. Mi jellemezte az athéni drámai előadásokat, melyek a görög színház sajátosságai?
2. Mi jellemezte a görög színjátszást?
3. Mi a tragédia kiindulóhelyzete, hogyan bontakozik ki a drámai konfliktus?
4. Miként éleződik a drámai harc Antigoné és Kreón között és hogyan foglalnak állást a mellékszereplők?
5. Miért kell Antigonénak elbuknia?
6. Mi a kar szerepe?
7. Milyen hatást válthat ki Antigoné hősi példája korunk olvasóiban/nézőiben?

MAG IK-1 D-S009

Magyar nyelv és irodalom

Iskolai esszé

II. nem művészi szöveg (gyakorlati szöveg)

Konfliktus és kompromisszum

Figyelmesen olvassa el az alábbi szövegeket (A, B, C), ill. az adott témáról írandó esszére vonatkozó szempontokat!

Sem a támpontok sorrendje, sem maguk a támpontok ne befolyásolják esszéje kidolgozásában.

Írásának szerkezete kerek, egész legyen (bevezető rész, tárgyalás és befejezés).

Először a mellékelt piszkozati lapra írjon, majd pedig olvasható kézírással a tisztázati lapra másolja át!

A piszkozati lapon levő szövegbe még belejavíthat, de a tisztázati lapra átírt szövegbe már nem.

Ügyeljen arra, hogy írása megfeleljen a helyesírási és nyelvtani követelményeknek!

Az esszének **400 – 600** szót kell tartalmaznia.

A.

konfliktus /at **1.** összeütközés, összecsapás; egymásnak ellentmondó (nagy) erők, érdekek harca
2. harc, küzdelem **3. lelki konfliktus** lelki tusa, belső válság

Bakos Ferenc: *Idegen szavak és kifejezések kézis�ótára*

MAG IK-1 D-S009

Magyar nyelv és irodalom

Iskolai esszé

B.

Egymással szemben két magas hegy áll.
Köztük folyó. Vadul rohan az ár.
A víz felett
híd nem vezet,
csupán egy vékony deszkaszál.

A két hegyen egy-egy kecske lakott.
Mind a kettő elhatározta, hogy
világot látni indul, s legelőször
szétttekint a túlnani hegytetőről.

A szándékot gyorsan követte tett,
és a két kecske fölkerelkedett.

Az egyik léptet keletről nyugatnak,
a másik nyugatról keletre baktat,
ki-ki a hegyről lefelé,
ügetnek a folyó felé,
s mert a víztől egyformán messze laktak,
egyszerre értek a partra. A zajló
hullám fölött a palló
olyan keskeny, hogy rajta éppen egy
kecske ha óvatosan átmehet.

Csakhogy ők ketten vannak! Ám ha kecske
tervét egyszer fejébe vette,
szándékához makacsul hú marad,
s véghezviszi, ha törik, ha szakad.

Állnak tehát. Egyik a deszkaszál-híd
egyik végén, másik végén a másik,
s méregetik egymást olyan
haragosan,
hogy látni való: egyikük se tágít.
Ez lép egyet hídra. Lép az is.
Döng a deszka. Örvénylik lent a víz.

Találkoznak középpütt. Összecsattan
a két homlok, és szinte ugyanabban
a pillanatban
két csobbanás is hallatszik: ahogy
elnyelik őket a habok.

La Fontaine: *A két kecske*

MAG IK-1 D-S009

Magyar nyelv és irodalom

Iskolai esszé

C.

TIZENNEGYEDIK JELENET

*Izidóra fájdalommal néz mind a kettő után, azután
elsiet Ottó után. Bánk bán előjön a rejtek-ajtóból
meztelen fegyverrel; magánkívül sok ideig tipeg-topog.*

BÁNK BÁN

Hogy e tetem fagyos, hogy e szemek
vakok, hogy e fülek dugúlva nem
valának! – Egy királyné és – Melinda –
ó, ó!

Hidegülve.

Megént lehellhetek, megént,
és érzem azt, hogy élek. A homály
eloszla – megvirradt – felébredék.
Irtóztató kilátás a jövő
nappalra! – Vond ki lelkem, most magad
azon setét ködből, mely eltakarta
előled a világot, s emberi
vak bízodalomba szőtt! – És ilyen asszony
őriz meg, ó magyar hazám? Hah! Egy
fertelmes asszony, kit, hogy ördögi
érzésiben ne lephessen meg a
jobb ember, érthetetlenül beszél
kétféleképpen gondolatjait. –
De hát *Melinda*! Ó! Hát a *haza*!
Itten Melindám, ottan a hazám –
a pártütés kiáltoz, a szerelmem
tartóztat. – Énrám bíz a szunnyadó
gondatlan, – énreám tévé le a
szegény paraszt elfáradt csontjait:
nem vélik ők a zendülést, mivel
Bánk a király személye, – esküszöm,
meg is fogok felelni ennek, és
habár tulajdon síromon fog is
a békeségetek virágzani. –
Szedd rendbe, lélek, magadat és szakaszd
szét mind azon tündéri láncokat,
melyekkel a királyi székhez és
a hitvesedhez, gyermekidhez, olly
igen keményen meg valál kötözve!

MAG IK-1 D-S009

Magyar nyelv és irodalom

Iskolai esszé

Úgy áll meg itt, *pusztán*, mint akkor, a-
midőn az Alkotó szavára a
reszketve engedő *chaos* magából
kibocsátja. – Két fátyolt szakasztok el,
hazámról és becsületemről. A
bocsánatot hörgés közt is mosolygom,
ha ötletetésem ezekért lészen! – Egy
ménkőcsapás ugyan letépheti
rólam halandóságom köntösét: de
jóhíremet ki nem törölheti.

Katona József: *Bánk bán*

MAG IK-1 D-S009

Magyar nyelv és irodalom

Iskolai esszé

Az alábbi kérdések a nem művészi szöveg (gyakorlati szöveg) támpontjaiként is szolgálhatnak:

1. Melyek ma a leggyakrabban előforduló konfliktusok környezetünkben?
2. Hogyan vezethet konfliktushoz a gazdagság és a szegénység; a munkanélküliség; a bűnözés és a terrorizmus; az idegengyűlölet; a faji, a vallási ellentét; a drogfogyasztás?
3. Lehet-e konfliktus forrása az eszmék, a nézetek, továbbá a nemzedékek és társadalmi csoportok közötti ellentét?
4. Megjelenhet-e a konfliktus lelki válság formájában (egy személyen belül küzdenek egymással a különböző nézőpontok)?
5. Milyen irodalmi példákkal tudná alátámasztani, hogy a konfliktus kimenetele lehet tragikus és komikus is?
6. Milyen következményei lehetnek a konfliktusoknak, milyen lehetőségek vannak a konfliktusok feloldására, mikor kell kompromisszumot kötni?

Érvelésében, véleménye kifejtésében a történelem, továbbá a magyar és a világirodalom lírai, epikai és drámai alkotásaiból vett példákra egyaránt hivatkozhat.

MAG IK-1 D-S009

Tisztázati lap

Ezt a felületet az osztályzótanár használja, kérjük, ide ne írjanak!

03

Magyar nyelv és irodalom

Üres oldal

MAG IK-1 D-S009

99

Magyar nyelv és irodalom

Üres oldal

MAG IK-1 D-S009

99

Magyar nyelv és irodalom

Üres oldal

MAG IK-1 D-S009

99